

Partnerstwa lokalne jako platforma wymiany doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych

Data publikacji: 27.06.2013 15:00

"Spotkać się to początek, razem żyć to postęp, razem pracować to sukces" - mówił Henry Ford I. Współpraca to trudne zadanie - wiedzą o tym zwłaszcza lokalne podmioty, instytucje, ale także mieszkańcy. Dlaczego tak trudno osiągnąć wspólny cel? Jak się okazuje, na drodze często stoi brak zaufania do ludzi i do państwa.

Polska ma już kilkuletnią tradycję w zakresie współpracy, dialogu społecznego i partnerstw lokalnych, a mając na uwadze doświadczenia w tej materii można skonstatować, iż nadal jesteśmy dopiero w procesie wypracowywania dobrych, efektywnych wzorców na współpracę lokalnych podmiotów, instytucji, mieszkańców. Obecnie jesteśmy w drodze poszukiwań i rekomendacji dla „ram” partnerstw lokalnych efektywnie wykorzystujących zasoby własne i środowiska lokalnego. W zasadzie przyglądając się celom powstawania partnerstw lokalnych fundamentalnym elementem od jakiego zaczynamy myśleć o partnerstwie staje się autodiagnoza w obszarze zasobów materialnych, ludzkich różnych podmiotów. Korzyścią takiej współpracy jest także umacnianie w społecznej świadomości poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, partycypacja społeczna oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Porównując poziom kapitału społecznego w krajach Unii Europejskiej i w Polsce, należy stwierdzić, iż kapitał ten w Polsce jest jednym z najniższych w Europie: aktywność obywatelska, zainteresowanie kulturą i historią są niewielkie, przeważa natomiast nieufność wobec innych ludzi oraz wobec państwa. Współdziałanie, debata społeczna, platforma wymiany myśli i poglądów to obszary nad którymi musimy solidnie popracować.

Budowanie długofalowej współpracy między lokalnymi instytucjami, organizacjami oraz mieszkańcami, w celu ich wspólnego działania na rzecz rozwiązania określonego problemu danej społeczności lokalnej, nie prostym zadaniem, ale też wiąże się z edukacją, zdobywaniem doświadczenia przez jej uczestników. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz liderami środowisk lokalnych jest ważnym elementem rozwoju regionalnego.

Żyjemy w epoce społeczeństwa informacyjnego, w globalnej wiosce, w której różnorodne pomysły, idee przeplatają się, niekiedy zanikają, kiedy indziej pojawiają w najmniej spodziewanych miejscach i czasie. Wszystko to pokazuje jak istotnym jest sprawne działanie społeczne oparte na wieloaspektowym myśleniu w rozwiązywaniu problemów i rozwoju w małych lokalnych „ojczyznach”. Aby owe myślenie było komplementarne problemy istniejące w środowisku powinnyśmy ujmować całościowo, a do tego niezbędna jest współpraca między osobami i organizacjami o różnorodnych zakresach działań. Z tej perspektywy ważnym partnerem są podmioty ekonomii społecznej, które posiadając rozległą, specjalistyczną wiedzę, przejrzyste procedury działania są bardzo pożądane w działaniach na rzecz chociażby osób wykluczonych społecznie lub tym wykluczeniem zagrożonych. Przesłanką do wspólnego działania w ramach partnerstw lokalnych jest zwykle brak zintegrowanego działania podmiotów ekonomii społecznej takich jak: KIS, CIS, instytucji pomocy i integracji społecznej.

Łącząc doświadczenia lokalnych partnerów możemy wykorzystać istniejące zasoby ludzkie nie tylko w celu zwiększenia efektywności działania, ale także po to aby uaktywniać ludzi, pokazywać im, że korzystając ze specjalistycznego wsparcia mogą zdobywać wiedzę, umiejętności. Przy współdziałaniu kilku podmiotów i instytucji jest szansa na komplementarność oddziaływań wobec grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a jeśli włączy się wykluczonych w proces decyzyjności mamy gwarancje że wypracowane rozwiązania będą długofalowe i skuteczne. Działania w partnerstwie prowadząc do uwspólnienia spojrzenia na istniejące problemy społeczne, łączą doświadczenia wielu uczestników w rozwiązywaniu tych problemów, co z kolei może wiązać się z wypracowaniem modelu usług społecznych. Partnerstwo może podejmować działania w określonym jednym obszarze, ale także może działać na wielu obszarach życia społeczno-gospodarczego. Istotną kwestią jest fakt, iż partnerstwo powołujemy wokół danego problemu społecznego, nie powołujemy tzw. towarzystw wzajemnej adoracji.

Czym zatem jest partnerstwo lokalne? Mówiąc o partnerstwie lokalnym mamy na myśli współpracę trwałą, efektywną, ukierunkowaną na cele i wymianę wiedzy, w której podmioty nawzajem się wzbogacają, otwierając się na bogactwo doświadczeń innych i na odmienne sposoby myślenia.

Definicja ta skłania do następujących refleksji: po pierwsze, że ważnym elementem partnerstw jest różnorodność partnerów, jest to wartość ważniejsza niż ilość partnerów, po drugie ważne, by w partnerstwie współpracowały podmioty, instytucje zainteresowane rzetelną, efektywną współpracą, a nie tylko deklarujące słownie swoją gotowość działania, po trzecie perspektywa wspólnego działania wymusza także

refleksję na temat analizy relacji partnerów, ich metod działania, celów, po czwarte ważnym jest analiza własnych celów każdego podmiotu deklarującego chęć współpracy oraz wyznaczenie celów służących społeczności lokalnej, ponieważ partnerzy w swoim wspólnym, konsekwentnym działaniu powinni skupić się na potrzebach społeczności, w której funkcjonują. Wynika z tego refleksja wprost, iż celem partnerstw lokalnych jest zatem dokonanie rozwojowej w swym charakterze zmiany, w obszarze otaczającej go rzeczywistości społecznej, a także w samej świadomości publicznej.

Partnerami mogą być np. samorząd lokalny, biznes, organizacje pozarządowe placówki kulturowe, oświatowe, służby miejskie, ochrona zdrowia, instytucje rynku pracy, integracji społecznej, pomoc społeczna, sport i turystyka, którzy dokonując autodiagnozy, za pomocą ustalonego drogą porozumienia planu działania, przy użyciu wybranych środków wspólnie realizują założone przez siebie cele zorientowane na rozwój i dobrobyt danej społeczności lokalnej.

Niezwykle istotnym warunkiem rozwoju współpracy w ramach partnerstwa jest zapewnienie udziału w pracach partnerstwa zarówno przedstawicielom społeczności lokalnych, organizacji społecznych jak i lokalnego samorządu. Jest to zgodne z zasadą społecznej partycypacji w podejmowaniu decyzji dotyczących danej społeczności, która ma świadomość wpływu na ważne dla siebie sprawy. Trzeba jednak pamiętać, iż każdy z partnerów jest równy i żaden nie może zostać zredukowany jedynie do roli wykonawcy decyzji innego.

Zamiast podsumowania:

Można by zadać pytanie, dlaczego partnerstwa lokalne są tak istotne w szerokim kontekście polityki społecznej kraju? Odpowiedź jest prosta. Partnerstwa są naturalnym i gwarantującym skuteczność polityki społecznej narzędziem. Na poziomie krajowym powstają kierunki rozwoju, tzw. polityki publiczne, które wyznaczają, w którą stronę powinny zmierzać działania lokalnie tak, aby były spójne z ogólnokrajowymi priorytetami. Nie jest możliwe więc realizowanie skutecznych, efektywnych i użytecznych polityk publicznych bez zaangażowania obywateli. Zaangażowaniu społecznemu sprzyjają właśnie postawy obywatelskie, rozumiane jako otwartość, zainteresowanie sprawami innych ludzi, państwa, w którym żyją oraz poczucie odpowiedzialności za państwo wyrażające się w wypełnianiu obowiązków wobec państwa i społeczeństwa (np. udział w wyborach, płacenie podatków). Z tego powodu partycypacja społeczna, tj. angażowanie społeczności lokalnych w tworzenie i rozwój lokalnego terytorium, wchodzi do praktyki samorządów.

Budowanie partnerstw nie jest rzeczą łatwą. Decydując się na tworzenie partnerstwa należy być przygotowanym na przewyżnianie trudności, które będą pojawiać się na drodze do skutecznego partnerstwa. Bariery, mogącymi ograniczyć aktywność w kierunku zawierania partnerstw lokalnych są: niedostrzeganie przez potencjalnych partnerów korzyści z przystąpienia do partnerstwa, brak kompetencji partnerów do realizacji niektórych działań, brak aktywności partnerów, brak środków na finansowanie działalności partnerstwa, sprzeczność interesów partnerów.

Analizując sens podejmowania działań w partnerstwie należy stwierdzić, iż działania oparte na współpracy różnych podmiotów funkcjonujących w danej przestrzeni społecznej usprawnia komunikację między nimi, pozwala na ograniczenie kosztów realizacji danego przedsięwzięcia, a także pozwala na długofalowe działania i ocenę ich skuteczności, a w miarę zapotrzebowania elastyczną zmianę kierunku działania. Partnerstwa spełniają także funkcję edukacyjną dla społeczności lokalnych, które aktualnie dopiero uczą się zachowań prospołecznych i zaangażowania w życie publiczne.

Artykuł współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

